

В.А. НЕХАЙ, *к.е.н., докторант*
кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,
Чернігівський національний технологічний університет

ЩОДО ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА»

Одним з важливих питань будь-якої теорії є термінологія та формулювання визначень і категорій. Визначення понять, категорій та дефініцій, покладені в основу міркувань, логічних побудов, безпосередньо впливають на їх кінцевий результат. Досліджуючи те чи інше явище або процес, важливим є формування категорійного апарату, який ґрунтується на певній методології та системі поглядів, адже сама на цій фазі закладаються основи теорії.

У словнику української мови безпека визначається як «стан, коли кому-, чому-небудь ніщо не загрожує» [1, с. 137].

Вербицька Г.Л. визначає безпеку як заходи або дії, що забезпечують недопущення і оперативне реагування на відповідні загрози заради безпечного функціонування [2].

Великий Ю.М. трактує безпеку як здатність об'єкта, явища, процесу зберігати свою сутність і основну характеристику в умовах цілеспрямованого, руйнівного впливу зовні або в самому об'єкті, явищі, процесі; захист від небезпек на системному рівні; захищеність життєво важливих інтересів об'єкта від загроз, як внутрішніх, так і зовнішніх [3].

Також зустрічаються визначення безпеки як стан складної системи, коли дія зовнішніх і внутрішніх факторів не призводить до погіршення системи або до неможливості її функціонування і розвитку. Безпека – стан захищеності життєво

важливих інтересів особистості, суспільства, організації, підприємства від потенційно і реально існуючих загроз, або відсутність таких загроз.

Проблеми економічної безпеки підприємства порушено у численних працях вітчизняних і зарубіжних практиків та теоретиків. Аналіз літературних джерел дає змогу стверджувати, що є багато поглядів на визначення поняття «економічна безпека підприємства».

Таблиця 1

Визначення економічної безпеки підприємства науковцями та практиками

Автор	Визначення поняття
Капустін Н. [4, с. 12]	сукупність чинників, які забезпечують незалежність, стійкість, здатність до прогресу в умовах дестабілізаційних факторів
Судоплатов А. [5, с. 3.]	стан правових, економічних і виробничих відносин, а також матеріальних, інтелектуальних і інформаційних ресурсів, який виражає здатність підприємства до стабільного функціонування
Бендіков М. [6, с. 8]	захищеність науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу підприємства від прямих або непрямих загроз
Сумець О. [7, с. 15]	стан захищеності життєво важливих інтересів підприємства від реальних і потенційних джерел небезпеки чи економічних загроз
Іхваненков С. [8, с. 45]	сукупність умов та чинників, які забезпечують незалежність підприємства, його стабільність і стійкість, здатність до постійного оновлення та самовдосконалення
Ковальов Д. [9, с. 49]	захищеність діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути різні загрози або пристосуватися до наявних умов, що не позначаються негативно на його діяльності
Покропивний С. [10]	стан корпоративних ресурсів (ресурсів капіталу, персоналу, інформації і технології, техніки та устаткування), і підприємницьких можливостей

Аналізуючи визначення поняття економічної безпеки підприємства можна зазначити наступне:

- застосування понять «система» та «стан системи»;
- використання поняття загрози;
- визначення безпеки, базується на економічних поняттях досягнення мети, функціонування підприємства;
- одночасне використання поняття загрози та економічних показників функціонування підприємства.

Отже, можна визначити спільне:

- існує система (підприємство), яка спрямована на досягнення певної мети (життєво важливих інтересів), має відповідну структуру, взаємозв'язки, перебуває в певному стані, який визначений певними параметрами;
- наявність загроз цим параметрам які мають імовірнісний характер (ризик);

- система характеризується цілісністю – здатністю досягати своєї мети під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів та умов зовнішнього середовища.

Підсумовуючи, можна зробити висновки: попри численні дослідження проблеми економічної безпеки підприємства, досі не вироблено єдиного підходу до основних категорій і понять, які використовують різні автори, відсутнє визначення самої категорії «економічна безпека», загрози, невизначеність показників економічної безпеки підприємства та їх граничних значень.

Використання понять «система», «стан системи» у визначенні економічної безпеки підприємства вимагає використання управлінської функції, як неперервного процесу отримання інформації про ймовірність виникнення ризиків. При цьому економічну безпеку підприємства можна визначити як систему засобів, методів і заходів, які забезпечують безпеку суб'єкту підприємницької діяльності від внутрішніх і зовнішніх загроз, що передбачає управління ризиками та інжиніринг систем здатних протистояти викликам внутрішнього та зовнішнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Словник української мови: в 11 томах. Том 1, 1970.
2. Вербицька Г. Л. Управління економічним ризиком. *Фінанси України*. 2004. № 4. С. 34–41.
3. Великий Ю. М., Проскура О. Ю. Особливості кризового стану вітчизняних підприємств і методів його оцінки. *Фінанси України*. 2002. № 10. С. 29–34.
4. Капустин Н. Экономическая безопасность отрасли и фирмы. *Бизнес Информ*. 1999. № 11. С. 12.
5. Судоплатов А. П., Пекарев С. В. Безопасность предпринимательской деятельности. М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2001. С. 3.
6. Бендиков М. Экономическая безопасность промышленного предприятия (организационно-методический аспект). *Консультант директора: зб. наук. праць*. 2000. № 2. С. 7-13.
7. Сумець О. М., Тумар Б. М. Стратегії сучасного підприємства та його економічна безпека: навч. посібн.– К.: Вид-во «Хай-ТекПрес», 2008. 400 с.
8. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: навч. посібн. – вид. 4-те, перероб. та доп. К.: Вид-во «Знання», 2008. 343 с.
9. Ковальов Д., Сухорукова Т. Економічна безпека підприємства. *Економіка України*. 1998. С. 48-52.
10. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства. К.: КНЕУ 2000, 526 с.